

**[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 1068666]
 TYCHO BRAHE AD HENRICUM
 BRUCÆUM.**

RUPISTI tandem altum illud silentium, quo per totam ætatem aliquid ad me literarum dare superfedisti, amantiſſime BRUCÆE, quod autem nunc demum quasi e profundo fomno expergefaetus me tuis eruditis literis reviferis, est quod moram hanc haetenus commiſſam condonem, teque exeufatum habeam. Agis autem in his ^{19*} [s. 148](#) mecum veluti ex profeſſo de ijs, quæ continentur in libro meo fecundo Æthereorum Phænomenwn, tibi præterito vere per quendam e meis domefticis hinc in Germaniam proficifcentem tranſmiſſo, quæque in priore eius parte inveniuntur, te fedulo perlegiſſe oftendis, pofteriore leviter attaeta. Vifum itaque est tibi ad ea, quæ de his ad me || perferipſiſti, in hunc modum reſpondere. Quod in priore eius voluminis portione contenta ex obſervationum et demonſtrationum certitudine accomodationeque approbas et commendas, inprimis vero neotericæ meæ Hypotheſeos circa diſpoſitionem revolutionum cæleſtium inventionem tibi admodum placere aſſeveras, mihi pergratum est. Equidem quantum ad Hypotheſeos eius conſtitutionem attinet, ſuſpicabar eam tuo Genio non arrifuram, ſiquidem alias tam vehemens et conſtans ſis autoritatis antiquorum conſervator et propugnator, adeo ut nonnunquam nimium his tribuere et certioribus rationibus ipſique experientiæ non parum derogare videaris; fed aliter tamen hic accidit quam putabam: Hanc enim noſtram mundani ſyſtematis Hypotypoſin a veteribus nunquam perſepectam, nec etiam a recentioribus ullis prius excogitatam non ſolum tuo ſuffragio comprobas, fed etiam ceteris, quod eiufcemodi, quæ illæ a PTOLEMÆO et COPERNICO propoſitæ, non admittat abſurda, anteferendam cenſes. Ut autem eo reetius intelligas, qua ratione in huius Hypotheſeos inventionem ante aliquot annos pervenerim, mitto tibi exemplum literarum, nuper ad clariſſimum et doctiſſimum virum D. CASPAREM PEUCERUM a me datarum, quibus eius quibuſdam dubijs (quæ ad nobiliſſimum virum Dominum HENRICUM RANZOVIVM, qui illi eius Hypotheſeos nudam delineationem e libro meo excerptam communicârat, perferipſit, cuius etiam verborum unâ cum alterius cuiuſdam Mathematici de eadem re ambigua ſententia copiam facio) reſpondendum duxi, ut hac occaſione plenius de hoc toto Aftronomico negotio eum tanto Philoſopho et Mathematico conferrem. Ex his plurima non faltem [ad] Hypotheſeos huius rationes et uberiores declarationes, fed etiam ad totam rem Aftronicam || peculiariter facientia percipies tuo Genio, uti opinor, non diſplicitura. Ubi vero has ipſas literas perlegeris, vel etiam, ſi lubet, tranſcribi curâris, velim eas mihi remitti, ſiquidem exemplar hoc reſervare cupiam, neque otium nunc ſuppetat, ut id denuo exarari faciam. Quæ circa Aftronomiæ inſtaurationem deſideras, ut omnia huic Hypotheſi fundata eque certis obſervationibus Geometricis in numeros redaeta Phænomenis exaete correſpondeant, etiam in his literis ad Dominum PEUCERUM datis, quo ordine et quanto conamine rem tantam aggredi molirique, favente Cæli ipſius et Univerſi Opifice, propoſuerim, invenies. Nec est, ut pertimeſcas, quod laboris immenſitas, rei tam arduæ difficultas, temporis requiſiti diuturnitas aut ſumtum [s. 149](#) magnitudo ullave alia moleſtia, eodem ſupremo Numine conatibus noſtris aſpirante, me abſterrebunt, quo minus gratæ, uti ſpero, poſieritati tam divinæ et ſublimes artis reſtitutionem ea præciſione (abſit invidia dieto) qua haetenus a nemine exantlata est, confecrem, omnibuſque ſuis numeris, quantum quidem ab uno homine præſtari poteſti, abſolutam relinquam.

Sed de his hoc loco fatiſ. Est tamen, quod tibi hac in re conquerar. Quidam nimis

perfrietæ frontis, quem indignum cenfeo, ut hic nominetur, qui etiam, ubicunque fuit aut est, feipsum, qualis fit, prodit, hanc meam Hypothesium inventionem sibi arrogare, idque publico scripto, Argentinæ hoc anno edito, aßÿerere non erubuit. An et hanc cum reliquis, quæ apud me clam descripsit, dum nobilissîmo viro ERICO LANGE inferviens, in eius comitatu per aliquot dies fuit, subtraxit, aut qua alias ratione eius dispositionem hic hauserit, noverit ipse; et Studiofimeî similem quandam inter fegetria tunc iacentem, quæ minus apposite delineata erat, monstrârunt. Certe quam fraudulenter et subdole hic egerit, reliqua, quæ hic, me incio, || ex meis descripsit, quorum aliquam partem recepi, ipsius manu exarata, fatis convincunt, utut Hypothesium illam inter eas schedas non reperio; sed poterat hanc alibi abscondissÿe aut in memoria retinissÿe, cum forte non suppeteret delineandi commoditas. Norunt domestici mei Studiofi illam Hypothesium iam aliquot annis a me fuisse confitutam atque illis ostensam: quin et liber hic de Cometa Anni 77, etfi præ se ferat editionem hoc Anno 88 factam, tamen norunt omnes, qui mecum sunt, eundem Anno 87 in mea Typographia exeam esse, data opera autem uno anno tardiores notatam, quo esset ob novitatem acceptior. In hoc autem libro eandem mecum Hypothesium generaliter explicari, te non ignorare, ex iam dictis liquet. Sed egregie prodidit iste, qui sibi eam nuper vendicaret, se illam non probe intelligere, nedum ut eius autor sit, dum Martium orbem Solarem totaliter ambientem pingit et fingit, quod impossîbile esse vel ex solo Copernico factem obiter introspecto discere potuisset. Et qui, quæso, is novis unquam condet Hypotheses, cælestibus revolutionibus analogas, qui multorum annorum exquisitis observationibus non est instructus, ut inde, quid in hætenus usitatis Hypothesibus desideretur, et quomodo idipsum restitui possit, foleter perveftiget? Sine his adminiculis novam aliquam inventionem iactare frivolum est planeque ridiculum, cum non habeat, unde probe per ipsas apparentias, cur prioribus relictis sic innovare [oporteat] et quomodo per multiplices observationes hanc apparentijs cælestibus rectius congruere confirmet. Sed facescunt istæ ineptiæ, quibus nemo, nisi rem non intelligens, fidem adhibuerit.

Ad epistolam tuam redeo, ea, quæ || postmodum continet, ordine, ut [s. 150](#) constitui, disquisitionis. Emendationem locorum affixarum stellarum cap. 2 a me propositam ex declinatione stellarum et transitu per meridianum aliquantulum in dubium vocare videris, eo quod exquisita temporis noticia Solisque locus præcise vix constare possint; id licet aliquo modo non abs re dicatur, et a me etiam circa finem eiusdem capituli in Additione fol. 31 incipiente idem fere aßÿeveretur, nihilominus tamen adhibita competenti diligentia, et medijs quibusdam temporis minimas particulas æquali duetu, quoad fieri potest, exhibentibus, qualia nobis non pauca in promptu sunt, etiam hæc ratio absque admodum sensibili errore locum meretur, præsertim si crebra reiteratione examinetur, donec obtenta non admodum sensibilibus differant, ut patet ex observationibus prioribus eo modo institutis, quæ pag. 30 oculis subiiciuntur, si conferantur cum alijs reiteratis et diverso modo per Solem intermediente Veneris stella ad fixa sidera diducetis, quæ pag. 33 exhibentur. Differentia enim est perexigua, utpote quæ decimam unius gradus partem, ubi maxima est, non excedat, et in sex vel septem stellis tria minuta vix attingat; quæ sane præcisio a veteribus non est extricata, ut mirari fatis non possim, quod in ea, quibus tunc usus sum, instrumentorum parvitate et penuria vel per hanc ipsam tam lubricam ad deflectendum viam adeo prope tamen ad scopum collimârim. Verum exactiorem et nulli ambiguitati obnoxiam stellarum fixarum loca verificandi rationem in eadem Additione breviter indicavi, per distantias videlicet a Sole ad Venerem interdum apparentem factas et noctu ab hac ad stellas relatas. Qua de re in antecedenti libro plenius ago, et per aliquot eo modo accurate factas animadvertiones, easque tam || Eoas quam vespertinas, stellarum inerrantium loca in veram et præcisam ab Æquinoetio vernali distantiam repono; idque ex ipsis observationibus ita et non aliter

fe habere poſſe demonſtro, annotatis etiam earum veris latitudinibus, in quibus non minus quam longitudinibus nimium haetſſenus aberratum eſt. Solaris etiam curſus ad noſtra tempora exaetiſſima reſtitutio ibidem praemittitur, ſiquidem ex eo cetera omnia dependeant. Ubi Apogei locus eccentricitatisque vera quantitas e certis aliquot praecedentium annorum obſervationibus pluribus et non fallacibus inſtrumentis caelitus diligenter habitis Geometricè demonſtrantur, adieeta æqualium motuum etiam correctorum et proſtaphæ-reſeewn e reperta eccentricitate extrueta Tabula, ut de Solis motu apparentijs præciſe congruente nullum amplius reſiet apud me dubium. Subiungam forſan de Lunari curriculo etiam ſubtiliter reſtituto nonnulla, quando per plurium annorum obſervationes eius perplexam ſemitam tam quoad longum quam latum plenius extricabo. Video te adhuc ruminare ea, quæ doctiſſimus GEMMA FRISIUS in libello de Radio Afironomico quoad fixarum in Globum aliquem denotationem [s. 151](#) nem et poſtea Æquatoris Eclipticæque in eodem deſignationem molitus eſt. Verum ego convenientius certis de cauſis fieri iudico, ut Æquator et Ecliptica prius in Globo ordinentur et in minimas particulas diftribuantur, poſtea ſecundum harum exigentiam impoſitis affixarum locis et varia ratione hinc inde comprobatis, ita ut in unum et idem punſſum recidant. Per diſtantias tamen beneficio Radij Afironomici faetas, prout GEMMA tradidit et poſtea a multis tentatum eſt, negotium hoc nunquam dextre abſolvetur. Impoſſibile enim eſt, per Radium, quantaunque longitudine præditus lit, et qualicunque ſubtilitate diviſus, etiam fæpiſſime reiterando obſervationem || exaetas in ipſo ſcrupulo ſtellarum rimari intercapedines, ut alibi per ſuas cauſas oftendemus. Ideoque ego primus Sextantes huic officio appriſe idoneos et ubique veras ſtellarum remotiones in eodem minuto aut etiam huius aliquota parte, quotieſcunque repetatur obſervatio, præbentes excogitavi, quibus etiam aliquot iam annis præciſa ſubtilitate diſtantias ſiderum inquirendo feliciter uſus ſum. Quin et fruſtra in Globum reponuntur ſtellæ, quocunque tandem inſtrumento coelitus deriventur, niſi is admodum magnus fit, qualem ego ſex pedum in diametro poſſideo, qui undiquaque orichalcicus eſt et diviſionem graduum in ſingula ſexagena minuta per duetum tranſverſalem, more nobis uſitato, diſcriminatim exhibet, abſolutaque inſuper rotunditate præditus eſt. In hoc omnium affixarum loca inſtrumentis varijs ex ipſo cælo dedueta conſignare decrevi, quorum etiam magna et præcipua pars iam antea a me in promptu habetur. Quare non eſt, quod dubites, me ſponte mea ea, quæ ad fixarum ſtellarum præciſam reſtitutionem faciunt, omni poſſibili diligentia moliri, ut nulla admonitione, vel eorum quæ cap. 2 a me proponuntur, recapitulatione, opus fuiſſet.

Præterea latitudinem Lunæ PTOLEMÆI placitis quarta parte gradus unius maiorem a me adinventam, ſuſpectam habes, eamque per eclipſium Lunarium magnitudinem et calculum illi correſpondentem impugnas. Autoritatem inſuper REGIOMONTANI, COPERNICI, WERNERI et aliorum inſignium Mathematicorum convocas, quod illi Ptolemaicam Lunæ latitudinem maximam præciſe 5 partium perpetuo retinuerint, quos non dubitas magna diligentia eam caelitus ita fe habere deprehendiſſe. Ptolemaicam inſuper latitudinem omni carere vitio exiſtimas ob loci ſuæ obſervationis opportunitatem, quæ Lunam iuxta Tropicum æſtivum in maxima latitudine borea exiſtentem vertici quam proxime adunivit, ſemotis ob id parallaxium et refractioſum || impedimentis etc. De his ut tecum plenius agam, veritas ipſa poſtulat. Scias itaque, Lunæ latitudinem maximam non temere aut ſine crebra exaetaque obſervatione a me Ptolemaica 15 ſcrupulis maiorem conſtitutam. Eam enim ita revera fe habere, præfertim iuxta [s. 152](#) quadraturas, multis experimentis minimeque fallacibus obſervationibus, ex ipſo cælo edoctus ſum, niti quod aliquando uno vel altero ſcrupulo maiorem, interdum paululum minorem adinvenerim; et ſi quæ alia ſubeſt, uti non negavero, inæqualitas,

eampenitius enodabo. Nec eclipsium animadvertiones meae ad Yertioni quippiam, quod in sensus cadere poterit, derogant. Nam licet maxima latitudo 15 scrupulis ab ea, quae usitata et diu recepta est, maior statuat, tamen haec differentia circa limites illos, ubi eclipses prope nodos fieri solent, nihil, quod animadverti poterit, importat. Siquidem in distantia a nodis 12 graduum, intra quem proxime terminum eclipses Lunares fieri necessarium est, discrimen latitudinis Ptolemaicae et nostrae evadit factum trium scrupulorum primorum, quae unicum tantummodo digitum in Lunae obscuratione causantur, qui etiam vix est perceptibilis ob umbram Terrenae extremitatem praecise in sensus non incurrentem, et ipsa eclipsium tempora non adeo certa haecenus innotuerunt, ut haec res nostrae inventioni quippiam officere queat, quod nos plurima et quam diligentissime aliquot praeteritis annis observata docuerunt deliquia Lunaria iuxta sextum gradum distantia a nodis; differentia latitudinum utroque modo ad summam provenit li minuti, quod quoad quantitatem obscurationis Lunae est insensibile. Circa hunc vero locum crebriores conspiciuntur eclipses, qui et medius est inter nodos et limites extremos. || Prope vero ipsos nodos, quando Luna eclipsatur, Ptolemaica et nostra latitudo maxima nihil ingerunt discriminis, ut tute haec omnia facile colligere potes, re melius quam antea considerata, velut etiam ex ascripta delineatione in numeros resoluta perspicuum evadit. Accedit et hoc, quod incertus lim, an latitudo Lunae eodem modo se habeat iuxta novilunia et plenilunia quemadmodum prope quadraturas, ubi hanc divagationem potissimum animadverti; qua de re alias, volente Numine, quae plenior dederit experientia, patefaciam. Frustra itaque eclipses Lunares nobis obtrudis. Videris autem per ineuriam aliquam existimasse, etiam circa terminos eclipsium quartam gradus partem in latitudine Lunae a Ptolemaica abundare, non perpendens, id factum iuxta maximam ab Ecliptica divagationem, quae quadrante circuli a nodis distat, locum habere, et postea versus interfectionem attenuari paulatim, adeo ut iuxta ipsos nodos in unum concursus fiat, et in paucorum graduum distantia, iuxta quos eclipses Lunae contingere possunt, perexiguam vixque perceptibilem fuisse differentiam. Autoritas REGIOMONTANI, COPERNICI, WERNERI et aliorum, si qui sunt, hac in parte me non movet, siquidem Astronomiae reintegratio non auctoritatibus hominum, sed e certis observationibus et his innixis demonstrationibus derivanda veniat. Neque REGIOMONTANUS unquam latitudinem Lunae maximam caelitus observavit, aut ulla correctione indigere suspicatus est. [s. 153](#) Nec illa, quae alias in Sole et reliquis sideribus ab ipso et discipulo eius BERNHARDO GUALTERO observata literis produntur, recte se habent, adeo ut ibi ipse non contentiant. COPERNICUS latitudinem Ptolemaicam in Luna maximam invariata retinuit, neque ipse emet quicquam in hac, an ita se habeat nec ne, caelitus attentare aggressus est, excusans hoc, quod non eam occasionem experiendi sibi fortuna contulerit || quam CL. PTOLEMÆO, ob commutationum Lunarium impedimenta in altiori politu, quae in Alexandria commode praecaveri poterant, ut patet ex ipse iuxta COPERNICI verbis cap. 15 libri 4 Revolutionum. Nec WERNERUS quippiam circa hanc rem attentavit, quod ex ullo eius scripto probari possit. Sed et is Ptolemaicae animadvertioni acquievit, nec ab ullis alijs, quod etiam, quippiam certi hac in parte elaboratum est. Frustra igitur allegatur aliorum auctoritas in re nunquam ab illis explorata, licet haec etiam per se in Mathematicis locum non mereatur. PTOLEMÆUM longe commodiorem habuisse opportunitatem latitudinem Lunae maximam per scrutandi, non equidem eo inficias, cum prope verticem et parallaxis (quam COPERNICUS commutationem vocat) et etiam refractionis vitio non laboraret, ideoque ipse emet in eisdem Annotationibus, ubi de Lunae latitudine maxima ago pag. 40 et seq. Ptolemaicam observationem nullatenus improbo, adeo ut eam tunc temporis se recte habuisse iudicem, potest vero utique ad nostram aetatem quarta gradus parte mutatam, quemadmodum Solaris etiam orbitae ab

Æquatore digreßÿio interea non invariata permanet. Nolo etiam Parallaxicum ipius in trumentum, quo in hac observatione usus est, in dubium vocare, licet id forte non citra rationem facere possÿem, ut duobus similibus in trumentis maiori cura et diligentia, quam forsitan a PTOLEMÆO præstitum est, fabricaretis, crebra nos docuit experientia. Taceo, quod diviotionem partium subtilissimam non adhibuerit, et, quod maxime refert, Lunares radios per foramina transmitti erit, ubi in pauculis crupulis proclivis est aberratio. Accedit et hoc, quod in eo Regulæ longioris loco prope perpendicularis contactum, ubi || observatio verticem proxime respicit, minima et pæne inenibilis anguli per Regulam minorem mobilem mutatio plures diviotiones in oblongiori pertranseat, quam alias in remotiore a vertice in trumenti dispositione, quemadmodum ijs, qui hæc tractare ipsa experientia edocuerunt, in propatulo est. Neque tamen in trumenti vel observationis vitio ipsum per quartam gradus partem aberratissÿe propterea dixerim, sed potius revera adnotatu quæ tempora adauertam fuissÿe Lunarem ab Ecliptica digreßÿionem, quæ an in omni ad Solem dispositione æque magna essÿe possÿit, necdum tuto affirmârim. Reclamitant etenim nonnullæ circa plenilunia observationes, quæ Ptolemaicæ divagationi quam proxime accedunt, ut ob id inæqualitatem aliquam [s. 154](#) hinc latere suspicer, de qua tamen nihil certi pronunciaré volo, antequam plenius, uti dixi, rem omnem expendero. Licet vero in nostro Horizonte parallaxis Lunæ et refractionis non parum difficultatis ingerant, quo minus negotium hoc tam expedite, atque in Alexandria a PTOLEMÆO, ab olivæ queat, tamen hæc impedimenta satis præcavere iam dudum crebra observationum praxi didici, ita ut fidem tuto interponere audeam, unum vel alterum ad unum minutum in mea Lunaris latitudinis limitatione nullatenus deiderari.

VinâTM autem aliorum suffragium? iquidem meis solius observationibus non penitus tantum arbitreris (quod facile ab ijs admittitur, qui ipsi imitari non observant, nec quanta diligentia et assiduitate nos huic labori incumbamus norunt) enim tibi dabo præstantis Mathematici CHRISTOPHORI ROTHMANNI, Illustri trißÿ. Principi GULIELMO Hassÿiæ Landgravi in exercitijs Astronomicis operam navantis, testimonium non obcurum, atque firmum, quod in literis ante paucas hebdomadas ad me percrepuit. Assÿerit enim is, eandem fere latitudinem Lunæ maximam in trumentis Principis, quam et ego meis, deprehendissÿe. Et insuper addit, caput Draconis abesse a Tabulis plus quatuor gradibus. Id vero qua ratione adinvenit et quomodo comprobare possÿit, non video. Nam hinc satis evidenter reclamitant eclipses Lunares, cum 4 gradus iuxta nodos ipsos latitudinem Lunæ per 21 minuta, id est 2/3 corporis Lunaris partes variant, quod sane in eclipsibus Lunæ admodum essÿet perceptibile, a me tamen, ita esse habere, haecenus non compertum. Verum ut eo rectius mentem ROTHMANNI capias, curavi de cribi particulam quandam literarum ipsius nuper ad me datarum, in qua hæc, quæ refero de latitudine Lunæ maxima et nodis, inter quædam alia continentur. Mihi issem tibi integrum literarum exemplar, sed Amanuens meus illud adeo festinanter, alijs occupatus, transcribere nequivit. Sunt enim prolixiores et aliquot quaterniones adimplent. Atque hæc de latitudine Lunæ maxima a me constituta est replicatissÿe satis, quibus si tibi adhuc non satis factum est, tute in trumenta idonea nullique errori obnoxia contrue cura, et cælum ipsum in picere examinareque dicere, prius quam aliorum inventa crebro vigilatis noctibus ex ipsa cœlesti observatione et non in vaporario ex chartis deprompta sub dubitationem vocare præsumeris.

Postea recapitulatione quadam uteris eorum, quæ sequentibus capitibus prioris partis comprehendo; quod autem ibidem oblique innotuas, me assÿeverare, Cometam circulum decripsissÿe, quamvis interdum quinque aut paucioribus crupulis ab exacta peripheria observationes distÿentiant, id vero quid est aliud, quam nodum in circulo

quærere? || Nam i ta perexigua differentia, quæ quina crupula non excedit, imo rariſſime ea attingit et ut plurimum in uno vel altero crupulo ibi con- [s. 155](#) tat, non e t digna, ut in mentionem veniat, cum it pene imperceptibilis; et aëris diver itas applicatioque Cometæ ad Horizontem tempore quarundam ob ervationum propior, quarundam vero remotior, hanc tantillulam diver itatem facillime ingerere potuit, ut nihil dicam paucula crupula in locis fixarum, quibus u us um, aliter e habere, quam a nobis iuxta veterem animadver ionem aſſumta unt, velut patet ex Additamento, fini ecundi capitis appo ito, de quo etiam prius dixi. Hanc etiam non magni momenti di crepantiam in duetu circuli Cometæ in ip o libro uo loco atis u perque excu avi, ut non opus fuerit tam exilia et ad rei copum non pertinentia neque quicquam no træ aſſeverationi apud candidos et peritos derogantia inculcare. Si quanto labore et indu tria ad eam ip am, quam naetus um, præci ionem opus fuerit, ip a experientia atis per peetum haberes, utique de minimis et en um pene omnem effugientibus non otio e di putares.

Dehinc ambiguitatem quandam moves in eo, quod aliquoties aſſeverem, omnes Cometas in ætherea regione upra Lunam ver ari, et LYCOSTHENEM mihi obijcis, eumque refers in quodam loco ui libri de O tentis prodidiſſe, quo dam Cometas conflagrantes incendium in ubieeta Terra excitaſſe, atque inde aliquos ublunares fuiſſe, et ecundum mentem Peripateticorum ignes in upremo aëre accen os extitiſſe, tacite inferre conaris. || At ego, perlu trato toto illo LYCOSTHENIS libello, nihil eiu cemodi in eo invenire potui. Imo etiam i tale quid illic reperiretur, attendendum nihilominus eſſet, quod i ti autores Hi torici non Mathematice rem traent, ed generaliter de O tentis cribentes æpenumero di crimen inter Cometas revera in cœlo con titutos et faces atque lampadas igne que volantes imiliaque aëris infralunaris ignita meteora minime faciant. Fieri itaque quam facillime potuit, ut ex horum ignitorum et ublunarium meteororum alicubi in Terram delap is incendium quoddam in competenti materia olim excitatum it, quod tamen Cometæ alicuius conflagrationi vel flammaram excitationi inconvenienter attribuitur. Hi enim non ardent, neque ignem edunt, verum non multum diſſimili ratione a reliquis tellis lumen ibi in itum vibrant, ive id a Sole, ive aliunde obtineant. Quod autem materiam omnium Cometarum ætheream ex eadem, in qua ver antur, mundi regione con tantem aſſeverem, non caret uis certis rationibus, velut in Epilogo totius operis patebit, ubi ex profeſſo de materia et procreatione Cometarum tum aliorum opiniones ub di qui itionem iu tam revocabo, tum etiam meam ententiam aperte exponam, iquidem in hoc libro et reliquis etiam duobus leviter hac de re ago, eo quod i ta Phy ica con ideratio non competenter proponitur, priu quam omnia, quæ iuxta A tronomicam demon trationem tum in Nova Stella, tum etiam aliquibus Cometis po tea vi is, a me pertraetata fuerint. Illic ^{20*} [s. 156](#) etiam certis rationibus o tendam, quam ab urda it hæc tua et aliorum quorundam opinio, Cometas, et i in cœlo ip o curriculum uum ab olvant, || nihilominus e materia elementari ur um in æthera vi iderum ublata con tare poſſe. Quot enim et quanta huic opinioni tum ex ip is Cometarum apparentijs, tum e veriore Phy ica repugnent, ibidem manife tum reddam. Nec quod intereant Cometæ, huic tuæ ententiaæ uffragium præbet. Nam quæ po t mundi primam creationem miraculo e aliquando in natura, præ ertim cœle ti, eveniunt, ea etiam ante univer alem rerum creatarum abolitionem interire con entaneum evadit. Cur autem Stella Nova et Cometæ emel exorti non perpetuo durent, nec eandem emper retineant magnitudinem aut colorem, in eodem totius operis Epilogo rationes proferam. Id autem quod veteres Epicurei et quidam alij Philo ophi en erunt, idera humoribus nutriri, per e plane fal um e t et ridiculum, nedum ut hinc aliquid certi in Cometis probare liceat. Videris mihi brevi in

Paracel i tam teip o in cio degeneraturus. Nam et is eundem veterum errorem tuebatur, quamvis non omnimodo e vaporibus, ed materia quadam cœle ti nutriri a tra opinabatur, adeo ut meteora omnia nihil aliud quam tellarum eſſe excrementa aſſeverare non it veritus. Conveniens iquidem videbatur, ea quæ pabulo et nutrimento indigent, uas etiam habere excretiones; ed hæc peculatio ab omni veritate aliena e t. Quod alij atque alij Cometæ ubinde oriantur et aboleantur, quodque quidam eorum in uno loco con i tant, quidam vero mobiles int, quodque inter eos, qui moventur, alij in con equentia, alij in antecedentia ignorum cur um dirigant, quodque aliqui eorundem Septentrionem petant, quidam vero Meridiem, hæc omnia nihil probant, eos ex elemen-||tari materia con tare. Nam poſſunt hæc ip a et plura competere ijs in ip o cœlo e cœle ti materia confirmatis, ut latius in eodem Epilogo di cutiemus. Quod vero addis, quo dam ordinem quendam in motu ervare, quo dam vero ine ordine vagari, id nimium e t. Nam omnes Cometæ ordinem certum ervaſſe, nec [a] motu tardiore in celeriore vel ab hoc in illum ubito prolap os, aut vago, incon tanti vel tumultuario (ut vocat SENECA) duetu di curriſſe iudico. In omnibus enim Cometis, qui a me notati unt, con tantem et proportionalem motus tenorem deprehendi, quemadmodum etiam in cæteris, qui ab anteceſſoribus no tris Mathematicis cœlitus diligenter ob ervati unt. Nam quod Hi torici quidam vagum et incon tantem cur um quibu dam forte attribuerunt, id nihil moramur. Idem enim illis et imilibus rem A tronomicam non intelligentibus in cæteris etiam Planetis, imo et in ip is fixis ideribus videri poſſet. Neque ex incertis te timonijs veritas rata colligitur. Immo et ip i Mathematici non vulgares Stellæ Novæ motum quendam attribuerunt, licet perpetuo in eodem loco con titerit, et Cometæ po tmo- [s. 157](#) dum vi os vago et inordinato duetu curriculum ab olviſſe, aſſeverare non dubitârunt, veluti et CORNELIUS GEMMA et THADDÆUS, ambo præ tantes Mathematici, in hoc eodem Cometa (ut de cæteris nunc non dicam) incon iderate admi erunt, ut in ip o libro a nobis uo loco indicatur. Vides itaque, et alias videbis plenius ex omnibus i tis ratiunculis, quas adducis, non equi, quod intendis, Cometæ e materia elementari generari, ive upra ive infra Lunam.

Subiungis po tea adhuc etiam || inconvenientem hæ itationem, vel potius Hypothe eos no træ in Cometa anni 77, de quo liber i te tran miſſus agit, minus deliberatam improbationem. Exi timas enim ex eo, quod Cometam circa Solem moveri tatuam, ita ut extante circuli ad ummum ab illo digredi potuerit, con eetarium eſſe, ut i quando in proxima terris ui circuli parte fuerit, quod tunc Terram contingeret, iquidem emidiameter extantem circuli ubtendat, ut patet ex elementis Geometriæ. Verum hîc mihi videris nimis o citanter rem omnem expendiſſe, Nam licet Cometa evagatus it a Sole centro ui orbis 60 partibus circuli maximi in cœlo, quoad no trum e terris a peetum, non tamen orbis ille imaginarius tantus fuit, ut Terram attingere ullo modo potuerit, imo infima eius pars ferme triplo Lunaribus edibus hinc remotior extitit. Id quod ex adieeta figuratione facilime patet, in qua orbis ille, quem Cometa circa Solem de crip it, repræ entatur per

DBEG, cuius centrum C iuxta Solem, A vero it Terra, in qua ver amur, et unde cœle tia a picimus. Maxima digreſſio Cometæ a Sole e t in B, ad quem locum ducantur CB et AB, concurrentes iuxta circuli contaetum. E t itaque in triangulo ABC angulus ad B reetus (ut no ti). Angulus vero CAB 60 partium iuxta ob ervationem. Latus vero CA præ upponatur iuxta COPERNICUM ecundum mediam Solis a Terra di tantiam emi-||diametrorum terræ 1142. Ergo in triangulo retilineo reetanguloque dato altero, unoque latere, non ignorabitur latus BC emidiametrorum Terræ 988, quod æquale e t ip i CE, cum ambo int e centro eiu dem circuli. Ideoque ublato CE emidiam. Terræ

988 ex CA earundem 1142, ut modo dixi, remanebit EA emid. 154. Et autem EA proxima di tantia, qua Cometa terris appropinquare potuit, etiam i totam circuli ui peripheriam aliquoties ab olvißÿet. Cumque Lunæ proxima a terris remotio a COPERNICO non inconuenienter tatuatur emidiametrorum Terræ proxime 52, apparet Cometam Terræ maxime appropinquantem fere triplo plus ab ea remotum fuißÿe, quam e t Lunæ proxima ad eandem acceßÿio; idque iuxta Coperniceas rationes, quæ Ptolemaicis (quibus adhuc Luna nobis propior evadit) veriores unt. Quod i in milliaria Ger- [s. 158](#) manica lubeat hanc Cometæ appropinquationem reolvere, aßÿumendo pro qualibet Terræ emidiametro milliaria no tratia vel Germanica 860 (quod nec a vero admodum dißÿentaneum e t) pro ilient milliaria 132440, quibus Cometa in proximo itu nobis admoveri potuit. An hoc e t Terram contingere? Licet autem omnia non atis crupulo e, ut neque opus erat, hîc rimatus im, iquidem Apogei et eccentricitatis nullam habuerim rationem, quia parum hoc loco importat, tamen maior ad Terram propinquitas dari vix pote t, quemadmodum pag. 297 in ip o libro indicatur, quamvis ibidem incuria Typographi pro 154 reperiantur 145, tran po itis duobus po terioribus characteribus, qui tamen error inter vitia Typographica in calce libri detegitur. ||

Apparet itaque, quam incon ulte Hypothe i no træ detraxeris, aßÿerendo Cometæ circulum terras contigißÿe, qui ane error nimium craßÿus fuißÿet, cum nec ublunarem eius duetum admittere voluerim, et contraria toto libro demon trârîm. Ip æ etiam di tantia a Terra in penultima columna Tabulæ eius, quæ ex Hypothe i numeros vario re peetu deducit, te admonere potuißÿent, Cometam per præ uppo itam Hypothe in adeo humilem, ut u picaris, nunquam faetum, iquidem die 9 Novemb. remotio eius in emidiametris Terræ ponatur earundem 173, et ane tunc temporis non adeo longe abfuit a proxima ad nos acceßÿione, ita ut vix 20 emidiametris propior reddi potuerit. Ip e itaque tecum perpende, quam immerito tantam ab urditatem nobis obieceris. Sed uteris quadam velitatione et hypothetica cautione, inquiens: Si reete tuam Êfententiam a equor. At certe mea ententia non adeo ob cura e t, neque ita egniter et intricate declarata, quin a te tanto Mathematico percipi poßÿit, præ ertim cum librum meum fere per anni emißÿem tecum habueris, et i quid ob alias occupationes et curas re idui in animo tuo fuißÿet dubij, præ titißÿet iudicium u pendißÿe potius quam tam enormiter et citra omnem rationem no tra improbaßÿe. Sed facile video, unde hic non levis error tibi obrep erit. Digreßÿionem enim Cometæ a Sole in eo ambitu, qui centrum ip ius circuli tran it et in tanta a nobis e t di tantia, atque Sol ip e, fieri inconuenienter opinatus es, idque iuxta F, cum contaetus, in quo maxima nobis apparens digreßÿio contingit, longe inferius cadat prope B. || Pari quoque modo HIERONYMUS CARDANUS hallucinatus e t, dum in principio libri ecundi de varietate rerum demon trare conatur, epicyclum Veneris e veterum Hypothe i tam magnum eßÿe, ut Terram attingat, i iuxta Perigeum di tare a Sole ratione epicycli intelligatur partibus 45. Nam et illic eius loci in epicyclo rationem non habet, ubi e linea e terris egrediente fit contaetus, ed per ip am diametrum epicycli demon trationem incon iderate pertexit, non perpendens eam quæ a veteribus iuxta hanc Hypothe in explorata e t epicycli ad eccentricum proportionem, qualis [s. 159](#) videlicet e t 43 ad 60 proxime. Sed magni etiam viri magnis erroribus interdum unt obnoxij.

Secundam mei libri partem te nondum evolvißÿe aßÿeveras, et perpauca in eo legißÿe, adeo ut altem animadver siones in MÆSTLINUM obiter percurreris. Imo quantum e literis tuis percipere poßÿum, inutilem vel minus neceßÿariam fuißÿe eam operam cen es, qua in ecunda i ti libri portione aliorum de hoc Cometa placita ub incudem revocavi, iquidem ea, quæ Geometrice a me priore in parte demon trata unt, a nemine convelli poßÿint. At longe aliter entiendum duco. Nam aliorum ob ervationes et

demonstrationes, si recte habent, magnum veritati suffragium præbent, præsertim in diversis locis ab alijs atque alijs per se administrantur. Nam licet ea, quæ Geometricè demonstrantur, recte continentur, tamen cum observationes, quæ per media mechanica fiunt, ubique non rite perficiantur, evenit quod ipsæ conclusiones, ut prætextum Geometricarum demonstrationum faciunt, æpenumero frustrantur. || Sic non tam Lunæ latitudinem maximam in dubium vocare (ut etiam mutationem latitudinis affixarum stellarum iuxta variatam Eclipticæ ab Æquatore digressionem in quibusdam alijs prius ad me datis literis) non vereris. At cum ex observationibus ROTHMANNI in remoto loco et alijs organis exploratis rem eodem modo esse habere intellexeris, forte meis inventis facilius acquiesces, licet ea per se adeo rata sint, ut nullo extraneo indigeant te timonio. Atque tum ob hanc, tum etiam alias necessarias causas in primo membro secundæ partis eorum scripta expendi, e quibus Cometam hunc æthereum fuisse competenter mecum probatur. Ne quis suspicetur omnium aliorum animadversiones a meis inventis pro se alienas fuisse, quod tamen per se non admodum curam, alia tantum ipsa veritate, quæ opinionibus hominum quidem impugnatur, ed non expugnatur, quæ etiam in ipsis rerum penetralibus et medullis a plurimorum captu ab condita latet. In posteriori vero membro reliquorum, qui contrarium senterunt, ratiocinationes everti, ut remotis et refutatis eorum contradictionibus veritas libera per se effulgeret. Nec levibus paralogismis quatuor magnæ autoritatis viri in diversis locis in hoc continentur, ut Cometam tam propinquam terris probarent, quo parallaxin 5 vel 6 partium efficeret, ideoque longe infra Lunam vix 8 vel 9 hinc remotum Terræ emidiametris, uti etiam ex certis observationibus Geometricis demonstrationes prætulerunt, quibus vel erudito alicui Mathematico, si non circumspicere omnia perpenderit, rem || ita esse habere persuaderet, adeo ut Philoponus veteris Aristotelicus ERASTUS non dubitaret Mathematicorum suffragia in hoc Cometa citare, asserens ipsum iuxta Peripateticorum dogmata fuisse in elementari mundo ex fumo itatibus incensis concretum, eo quod quidam ex illis parallaxin eius [s. 160](#) ita, quæ in Luna sit, maiorem demonstrare conati sint. Sic veritas sæpe vim patitur, nisi in ea, quæ alia sunt, volenter removeantur. Præterea multa circa hoc totum negotium in secunda parte continentur, de quibus in priore non dabatur disserendi occasio. Perlege igitur per otium et hanc posteriorem libri distributionem diligenter, et tum demum tuum de ea iudicium prome. Dicis te rudes eiusdem Cometæ fecisse observationes, quibus iuxta REGIOMONTANI placita eum minime sublunarem fuisse deprehenderis, idque WITTICHIO ad me proficisci prius indicasse. At ille cum hæc adisset, nihil tale sentiebat, sed erat pro se Peripateticorum opinione imbutus, Cometam omnes in aëre infra Lunam vagari, illicque ex fumo itatibus ex Terra attractis exardescere. Ideoque MÆSTLINI et aliorum contraria placita improbat, quam tamen sententiam, antequam hinc in Germaniam rediret, mutavit, eo quod ex meis observationibus vel in illo Cometa, qui anno 80 apparuit, quo tempore mecum fuit, aliter esse rem habere in titueretur. Memini tamen te ipsum aliquando mihi, cum Rothochium peregrinando transirem, dixisse, nullam in eo Cometa te invenire potuisse parallaxin, imitando mentem REGIOMONTANI, et per azimutha atque altitudines cum interlapso tempore rem omnem explorando, unaque tunc || temporis instrumentum utendi, quo observationem hanc aggressus es, quod tamen tale mihi videbatur, ut si per aliud parallaxin 10 vel 15 graduum reperisses, non ob id equeretur, Cometam hunc elementarem fuisse, nam maior in azimuthis et altitudinibus simul capiendis requiritur diligentia, quam hætenus a multis est per te, præsertim in tam subtili negotio, ubi ex minimis maxima eruuntur, et temporis exequi ita in quinque vel decem secundis cognitio, qualis necessaria erat, tibi satis per te esse nequaquam potuit. Non enim per altitudines stellarum ea satis præcise indagatur, ut alias monui. Atque ob

id eveniebat, ut operationem, velut ipse emet tum falsus es, ab olvere e REGIOMONTANI præcripto nullatenus potueris.

Tandem concludis, non opus fuisse de re nunquam recurrente tantum laboris uacipere, ut omnes motuum circumstantias tam accurate demonstrarentur, dummodo autem, an in ætherea, an vero elementari regione verentur Cometæ, nobis conterriti, iquidem hac de re inter Philosophos præcipua movetur controversia. Et per Halonium imiliumque meteororum inconstantiam atque evanescentiam etiam Cometæ non indigere admodum diligenti animadversione, inferre conaris, adeo ut ubiungere non dubites, extinguere cum ipso meteoro eius generis scripta. Quam vero incere et reete hæc a te proferantur, aliorum est iudicium. Certe ROTHMANNUS longe aliter de meis laboribus in hoc Cometarum negotio accurate enodando sentit, ut vel e portione literarum || eius nuper ad me datarum, quam unquam me mittere dixi, [s. 161](#) videre licet. Aliter etiam SCULTETUS (ut e particula eius epistolæ non ita dudum ad me scriptæ, quam etiam tibi de cribi curavi, patet) de hac re iudicat, unquamque MONAVUM quendam, virum doctum in Silesia, mihi autem incognitum, ad e scripserit refert, ut aliorum tomorum apud me editionem urgere velit, licet unquam conqueratur de huius æculi ingratitude, quod dignum non sit, ut veritas ei in talibus communicetur. Nihil enim iam fere tam bene dictum factumque est, quod non cavillando depravetur. Sed agedum videamus, an merito nostri labores hac in parte ita a te vel quoquam alio extenuentur, quia in obsequio ubi, de quo agunt, evanescentiam inutiles et non magni aut diuturni momenti existant. Quæ ratio hæc de Cometarum situ, æthereo ne sit an elementaris, et quomodo generentur, non est nova neque levis, sed multis ab hinc æculis ab antiquissimis Philosophis longe ante ARISTOTELEM (quorum etiam plerique reetius quam ille hac de re sentierunt) diu multumque magno conatu et subtilissimis argumentationibus agitata, ut vel e SENECAE libro, quem de Cometis reliquit, satis apparet. Neque tamen utique ad hæc tempora penitus discipulorum est, quidnam sint Cometæ, et ubi procreentur, eo quod veteres et modernorum etiam plurimi non e certis observationibus per apodixes Mathematicas nodum hunc plus quam Gordium reolvere aggressi sint, sed altem argutis quibusdam et opinionibus atque logicis utilitatibus rem omnem abolvere præsumperunt, assumentes plæ-raque pro concessis, quæ prius inquirenda demonstrandaque erant, an ita esse haberent nec ne. Idcirco operæ precium duxi, e ratis observationibus veritatem exactam hac in parte inquirere, Geometricæque demonstrare, ne Peripateticorum et aliorum argutiæ veritati, ut tot iam æculis factum est, amplius fucum facerent. Id autem e parallaxibus Cometarum perveritandum nemo Mathematicorum gnarus ignorat; at cum parallaxes illæ ubili inquisitione indigeant, adeo ut facile error aliquis tacite obrepit, nisi in omnia admodum circumspicere administrantur, imo impossibile etiam sit, parallaxes certas enucleare, nisi etiam motus proprius Cometæ adhibeatur præcisa ratio: requiritur utique necessarius, ut curvatura eius apparens quam diligentissime, quoties per serenitatem fieri potest, cœlitus denotetur, quod sane non efficitur, nisi inquiratur, qualem habeat ad Eclipticam, repectu longitudinis et latitudinis, atque Æquatorem, quoad ascensionem reetam et declinationem, dispositionem, hincque unquam conterriti, qualem etiam duetum proprium designet, et quomodo in eodem moveatur, qualique ratione indies curvaturum variet. Sine his enim aliquis frustra parallaxin percrutari tentabit. Motus enim proprius plus afficit Cometæ apparentias quam ea diversitas, quæ ratione parallaxium, si forte quam habuerint, contingit. Sunt igitur hæc duo olerter discernenda diligenterque inter se conferenda. Hinc etiam [s. 162](#) ea, quæ a summo illo REGIOMONTANO et quibusdam || alijs neotericis de Cometarum parallaxibus perveritandis varie et erudite adinventæ sunt, etiam in quoad demonstrationem reete esse habeant, tamen cum præsupponant id in Cometis fieri, quod vel rarissime vel nunquam accidit, eos videlicet

de titui omni motu proprio et nullo alio, quam univ[er]sali illo primi mobilis diurno circuitu, convolvi, in praxi ip[s]a inutilia prorsus que supervacanea sunt. Patet itaque, id quod controversum est, utrum tam meretur dici quod itionem, utrum videlicet Cometæ in ætherei, nec ne, idque sine parallaxium investigatione fieri nequeat, parallaxes vero ab que diligenti disputatione, quoad præcipuos cœli circulos propriisque duetus limites et diurni motus alterationem nequaquam digno cique queant, conequens esse, non iudicandum inutilem et supervacaneum laborem, ex observationibus certis demonstrare Cometarum longitudines, latitudines duetumque circuli, ubi quo moventur, qualique tenore cursum abolvant, quomodo eum certa lege adaugeant vel etiam inhibeant, cum sine his alterum, quod principaliter inquirendum venit et in dubium vocatur, decidi nequeat. Imo potest quam contulerit, eos in æthere ipso verari, plurimum negotium hoc confirmat et illustrat, si per convenientem Hypothesin eorum cursus in terrarum Planetarum demonstretur et in numeros resolvatur. Sic enim plenius et citius alijs per uadebitur omnino cœlestem illis esse naturam ab aliorum Planetarum proprietatibus non admodum alienam, nisi quod non perpetua it adeoque exaltata ut in reliquis errantibus telluris. Sed facilius est aliorum indefessos labores carpere et extenuare, quam imitari vel etiam superare.

Porro quod Cometæ in terrarum meteororum dici pareant, nec temere durent, nil probat eorum motum et habitudines diligenter non esse disquirenda. Nam licet alij atque alij certo tempore concipiantur tandemque paulatim consumantur, redeunt tamen rursum alij. || Nec ullum fuit sculum, quod non aliquos conciperit Cometas, quos et valde admirati temere sunt homines, tanquam magnum aliquid novum et inolitum, adeo ut plus temere eorum mentes moverint hæc crinitæ telluris, quam reliqua mundo cœva sidera. Licet vero aliquando conciperi Cometæ non ita diu potest dici pareant, neque intra diutinum tempus alij redeant, adeo ut interdum in 20 annis vix aliquis apparuerit, eo sane maiorem operæ precium est adhibere diligentiam in pervestigandis eorum apparentijs, dum durant et adunt, quo eo melius de talium Phænomenorum situ, motu et natura controversia tamdiu varie disceptata dirimi potest; ex quo non temere talis occasio offeratur, ut in reliquis sideribus, quæ omnino æterna nocte, quotquot Horizontem exuperant, concipere observareque licet, si modo ea cura mortalium mentes traheret. Propter has itaque et plures alias causas necessarium [s. 163](#) et utile est admodum studium in Cometarum situ et motu adhibere descriptionem. Præterea licet illi per se non satis digni viderentur, quorum causa tantos labores exantillare oporteat, est tamen quiddam aliud, cur idipsum fieri pro perpetuis illis sideribus totiusque cœli natura et disputatione penitus percrutandis adeo expediat, ut aliunde idem vix concipere queat. Ideoque ego ex hac accurata Cometarum præteritis annis concideratione multa ad totam rem Astronomicam facientia, quæ non parvi momenti sunt, deprehendi; ut: cœlum non concipere ullis realibus, duris et impervijs orbibus, velut tota credit Antiquitas et recentiorum adhuc quam plurimi: nullos dari epicyclos: Terram revera annuatim non circumire, || et pleraque alia, de quibus circa finem totius operis copiosius traeto. Sicque per hanc a ceterorum et novorum siderum exquisitam animadversionem viam paro, imo fundamenta pono ipsas, quæ in toto illo opere Astronomico circa perennium et mundo cœvorum astrorum apparentias ac revolutiones redintegrandas, et quæ inde novo instituta, favente divino auxilio, propo[n]ui, in quibus etiam indices arduo et indefessio conamine elaboro. Imo et in his libris de neotericis cœli Phænomenis multa ad rem Astronomicam reetius quam hætenus concipitendam diu frustra desiderata proponuntur, qualia sunt Solaris cursus exacta repositio, Lunarum latitudinis emendatio, affixarum stellarum verificatio et pleraque alia, quæ per occasionem harum secundariarum stellarum Astronomiæ cultoribus non parvo a me labore et studio conquiritur ita communico. Sic etiam novam

hanc Hypothe in mihiip i u que in publicationem integri operis A tronomici re ervaßÿem, ni i Cometa ille anni 1577 circa Solem revolutus me invitaßÿet, ut eius propalationem eo in libro admitterem; adeo multa et magna vel ex hac ola Cometarum occa ione, haetenus minus per peeta, in lucem protulimus, et favente Numine, impo terum proferemus uberius. Quod i talia cripta unâ cum ijs, de quibus agunt, Phænomenis, evanida unt, utique vel ob perennium corporum, de quibus unâ multis in locis agunt, con iderationem aliquandiu upereßÿe merebuntur, nec ita facile, ut tu ominaris, abolebuntur. Et forte tam diu atque toties u que ad fa tidium repetita cantilena de primo mobili et phæricis tyrocinijs, vulgaribu que Planetarum theorijs (quæ omnia nihil novi et antea de iderati inveniunt aut con tituunt) apud peritos et gratos || permanebunt. An ignoras, quod HIPPARCHUS ille laudatißÿimus et antiquißÿimus A tronomus nunquam nobis reliquißÿet canonicam omnium affixarum tellarum tam edulam et opero am de criptionem, ni i e Nova Stella uo tempore exorta, quæ procul dubio paulo po t di paruit, ad tam immen um laborem exuperandum incitatus fuißÿet, ut de ip o PLINIUS te tatur. Et ane po t illum nihil imile a quoquam hominum, elap is circiter 2000 annis, peraetum e t. Nam PTO-^{21*} [s. 164](#) LEMÆUS eiu que po teri annotatione Hipparchica acquieverunt, habita altem promotionis totius oetavæ phæræ ratione. Ideoque REGIOMONTANUS hunc abacum affixarum tellarum magis divinum quam humanum opus vocat et non prophanandum aut vulgo concredendum the aurum. Neque id citra rem æ timat. Memineris etiam, quæ et quanta ARCHIMEDES vel vilißÿimarum arenarum occa ione impul u GELONIS Siculûm Regis nobis reliquerit. Sic etiam alias æpe e rebus minimis neque diu durantibus cau a hominibus oblata e t longe maiora et tabiliora extruendi perve tigandique, de quibus nunc non attinet plura dicere. Video enim me iam in re cribendo nimium fuißÿe et epi tolæ leges non parum tran greßÿum; quam immorationem æqui bonique con ulas, quodque tecum de hac materia lubenti animo conferam, a cribas. Vale, et librum illum M. CAMERARIJ de hoc eodem Cometa Francofurti ad Oderam (ut puto) editum, da operam, ut brevi habeam. Cuperem etiam in picere SIMONIS a Quercu criptum de quadratura circuli. Id enim nondum mihi allatum e t. Quod i unâ mihi procuraveris, rem feceris pergratam. Iterum || quam felicißÿime vale, et ante brumalem glaciem re cibe. Uraniburgi inter alias quamplurimas occupationes fe tinanti calamo utut prolixæ datae die 4. Novembris Anno 88.

Quod i Princeps ve ter illu trißÿimus adhuc papyrum aliquam meæ officinæ opportunam Ro tochium mi erit, da operam, ut eam ab iniuria hyemis et pluviarum tutam quam citißÿime recipiam. Rogo etiam peramanter, velis nunc tatim ad me artificem aliquem tran mittere, qui culpendi in ligno artem excellenter calleat. Tali enim per hybernum tempus et forte etiam tota æ tate opus habeo ob figuras tum in trumentorum tum aliarum de ignitionum varias ligno in culpendas, quæ po tea imprimendæ veniant. Si itaque eiu modi hominem mature procuraveris et prima quaque occa ione huc mi eris, rem feceris mihi magnopere gratam et amicitiae no træ convenientem. De mercede eius, ubi advenerit, facile inter nos conveniet. Si quid expo ueris viatici, re tituam.